

Göta hovrätt

Gota.hovratt@dom.se

GÖTA HOVRÄTT
Rotel 24INKOM: 2020-05-15
MÅLNR: T 1115-20
AKTBIL: 8

Solna den 15 maj 2020

Komplettering av överklagande, mål nr T 1115–20

I egenskap av ombud för Svea Ekonomi AB ("SEAB") får jag härmed framställa följande, med anledning av överklagad dom från Norrköpings tingsrätt i mål nr T 2617–18 meddelad den 23 mars 2020.

Yrkanden

SEAB yrkar att hovrätten meddelar prövningstillstånd samt, med ändring av tingsrättens dom, bifaller SEAB:s talan och förpliktigar André Ellner att till bolaget betala

- I första hand ett kapitalbelopp om 20 700 kr jämte upplupen dröjsmålsränta om 151 kr per den 6 februari 2016, dels årlig dröjsmålsränta om 26,95 procent från den 7 februari 2016 till dess full betalning sker,
- I andra hand ett kapitalbelopp om 18 273 kr jämte dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av ansökan om betalningsföreläggande till dess betalning sker,
- I tredje hand ett kapitalbelopp om 3 900 kr,

Solna
SE-169 81 Solna
Sverige

Evenemangsgatan 31
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 8 735 42 09

Göteborg
Box 2149
SE-403 13 Göteborg
Sverige
Otterhålllegatan 12 B
Tel: +46 31 17 25 45
Fax: +46 31 711 18 16

Åseda
Box 116
SE-364 21 Åseda
Sverige
Skolgatan 8
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 474 716 68

www.sveaekonomi.se
info@sveaekonomi.se
Bifirma till:
Svea Inkasso AB
Org. nr: 556214-1423
Säte: Stockholm

SEAB yrkar även att André Ellner ska förpliktigas att utge ersättning för inkassokostnad med 180 kronor samt rättegångskostnad med ett belopp som anges senast vid huvudförhandling i målet.

Skäl för prövningstillstånd

De skäl som föreligger för prövningstillstånd har i denna inlaga indelats i tre punkter, enligt nedan.

1. Tingsrätten har karakteriserat den i målet aktuella fullmakten felaktigt. Istället för att rätteligen konstatera att det rör sig om en självständig fullmakt har tingsrätten, utan att redogöra för vilka omständigheter som ligger till grund för bedömningen, funnit att det rör sig om en osjälvständig fullmakt.
2. Tingsrätten har underlåtit att tillämpa principen om *condictio indebiti*, och hänvisar till att det saknas överrättspraxis som ålägger konsumenter betalningsansvar i motsvarande situation.
3. Målet rör högaktuella frågor kring användande av elektronisk identifiering och signering, vilken skett utan innehavarens uttryckliga tillåtelse men där användaren i behörig ordning beretts tillfälle till användandet.

Mot bakgrund av ovan samt utvecklande enligt nedan anser klaganden att hovrätten ska meddela prövningstillstånd, då det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till, eller i vart fall inte går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till. Prövningstillstånd ska jämväl meddelas då det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att målet prövas av högre rätt.

**Utvecklande av omständigheter till grund för begärd ändring tillika skäl för att
prövningstillstånd ska meddelas**

1. Om behörighet och fullmakt

- 1.1 I första hand aktualiserar målet rättsfrågor gällande om de sakomständigheter som otvistigt är för handen föranleder att det har skett ett obehörigt användande av motpartens signatur via bank-ID, och huruvida motparten är bunden av aktuellt låneavtal.
- 1.2 Högsta domstolen har i NJA 2017 s. 1105 fastslagit att för det fall att det är styrkt att en avancerad elektronisk underskrift har använts, ankommer det på innehavaren av underskriften göra antagligt att användandet av underskriften skett obehörigen.
- 1.3 Det är inte tvistigt mellan parterna att underskriften på låneavtalet har skapats genom identifiering med motpartens e-legitimation med användande av motpartens personliga kod, och att signeringen således inte är manipulerad. Det är vidare ostridigt att motparten har överlämnat enhet med installerat e-legitimation samt kod till sin dåvarande sambo att disponera över, dock i syfte att betala parets gemensamma räkningar. Den dåvarande sambon har sedan kommit att använda e-legitimationen vid upptagande av lånet i motpartens namn.
- 1.4 Syftet med att överlämna e-legitimationen samt kod har av motparten uppgetts varit för att den dåvarande sambon ska gentemot tredjeman kunna styrka behörighet. Genom överlämnandet av e-legitimationen med kod tillsammans med muntliga instruktioner har den dåvarande sambon erhållit en fullmakt.
- 1.5 En skriftlig fullmakt karaktäriseras enligt 16 § avtalslagen som en legitimationshandling vilken innehas av fullmäktigen och företes av tredje man. Utgångspunkten att en elektronisk underskrift med e-legitimation endast kan skapas av den som har tillgång till den personliga och hemliga koden, är ägnad att skapa en

tillit hos mottagaren - den förlitande parten - med innebörden att han eller hon ska kunna utgå från att en elektronisk handling kommer från den vars elektroniska underskrift har använts vid undertecknandet (se NJA 2017 s. 1105 p.19).

- 1.6 Givetvis är det inte möjligt för den förlitande parten – i detta fall SEAB – att faktiskt kontrollera att det är innehavaren av en e-legitimation som i sedvanlig ordning använder densamma. Den överlämnade e-legitimationshandlingen med tillhörande kod är ägnad att självständigt företes för medkontrahenten tillika den förlitande parten, i syfte att styrka behörighet. E-legitimation med kod har således alla de typiska egenskaperna för en självständig fullmakt såsom framgår ovan. Det är en elektronisk handling som överlämnats, vars syfte är att företes för medkontrahenten för att ange behörighet. För det fall att fullmaktsgivaren beskurit den fullmäktiges befogenheter är detta inte något som kan lastas en godtroende part.
- 1.7 Tingsrätten konstaterar i domskälen att den fullmakt som motparten lämnat till sin dåvarande sambo utgör en muntlig uppdragsfullmakt, och att det uttalade syftet att vissa räkningar ska betalas utgör en sådan inskränkning som också beskär den fullmäktiges behörighet. Detta menar klaganden inte utgör en korrekt rättslig etikettering av den aktuella fullmakten, i enlighet med vad som anförts ovan. I sammanhanget ska uppmärksammas att en sådan tolkning medför en betydande risk för att otillbörliga användanden. För det fall att innehavaren skulle vara ansvarsbefriad när både e-legitimation och kod frivilligt överlämnats, utan att ha föregåtts av ett förledande eller annan otillbörlig påtryckning, föreligger en klar risk för att detta kan utnyttjas i närstående relationer. Det har i målet inte framkommit något som antyder att avsikten inledningsvis varit annan än att följa motpartens instruktioner.
- 1.8 Då det är otvistigt i målet att SEAB varit i god tro leder detta till att motparten ska ansvara för lånet såsom om han själv upptagit det. Det finns därmed anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till, och prövningstillstånd ska därför meddelas.

- 1.9 Det framgår i vart fall inte av tingsrättens domskäl på vilka konkreta omständigheter tingsrätten baserar sin bedömning att fullmakten är en muntlig uppdragsfullmakt, vilket gör att det inte går att bedöma riktigheten i det slut tingsrätten kommit till. Även av detta skäl ska prövningstillstånd meddelas.

2. Oaktsamhet och principen om *condictio indebiti*

- 2.1 I andra hand har SEAB gjort gällande att motparten genom att överlämna e-legitimation och kod tillsammans med att inte kontrollera sitt bankkonto har agerat oaktsamt och möjliggjort en förfalskad låneansökan. På så vis har en felaktig utbetalning till motpartens konto framkallats, och motparten är därför återbetalningsskyldig för återstående lånelikvid jämte dröjsmålsränta.
- 2.2 Tingsrätten finner härvid att det saknas överrättspraxis som ålägger konsumenter betalningsansvar i motsvarande situation. Detta är dock inte riktigt. I Svea Hovrätts dom i mål nr T 2412–17 meddelad den 30 november 2017 föreligger i princip samma omständigheter, och hovrätten finner då att låntagaren är återbetalningsskyldig enligt principen om *condictio indebiti*. Parterna i målet är en bankaktör respektive en konsument. I konsumentens namn har av dennes son ett lån upptagits respektive utbetalats av banken, med hjälp av konsumentens bank-ID som denne överlämnat tillsammans med kod till sonen. Hovrätten konstaterar att konsumenten har mottagit medlen i god tro, samt att denne även har inrättat sig efter betalningen i god tro.
- 2.3 Vid avvägning mellan parternas berörda intressen finner hovrätten att konsumenten enligt principen om *condictio indebiti* är återbetalningsskyldig för det belopp som banken på oriktiga grunder har utbetalat till dennes konto. Rätten noterar vidare att för det fall en betalningsmottagare i en sådan situation skulle undgå återbetalningsskyldighet medför det en risk för att principen om *condictio indebiti* skulle kunna utnyttjas vid bedrägerier.
- 2.4 I förevarande fall är omständigheterna i princip desamma, och det finns mot bakgrund av ovan anförd praxis betydande anledning att betvivla riktigheten i det

domslut tingsrätten kommit till. Det saknas inte överrättspraxis som ålägger konsumenter betalningsansvar i situationer av förevarande slag.

3. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen

- 3.1 Målet rör högaktuella och relevanta frågor kring betalningsansvar i samband med användande av e-legitimation. Högsta domstolen har i NJA 2017 s. 1105 relativt nyligen förtydligat rättsläget kring bevisbörda och beviskrav i mål av förevarande slag. Där fastslogs att bedömningen av om en elektronisk underskrift binder innehavaren måste ske i två steg. Först ska prövas om det är den aktuella underskriften som har använts och därefter vem som har använt den.
- 3.2 Målet aktualiserar frågor kring den sistnämnda prövningen, och vad som kan anses utgöra ett obehörigt användande som medför att innehavare inte ansvar för företagen rättshandling. När den som är angiven som låntagare på ett låneavtal gör gällande att han eller hon inte är den person som har ingått avtalet, innefattar det normalt ett påstående om en obehörig användning av de uppgifter för identifiering som krävs för att skapa låntagarens elektroniska underskrift. För det fall att en innehavare av e-legitimation kan överlämna både enhet och kod av fri vilja till en annan person utan att riskera att ansvar för det rättshandlande som sedan kan företas med hjälp av handlingen föreligger en klar risk för att förfarandet kan utnyttjas i otillbörligt syfte.
- 3.3 Med instrument av sådant slag som en e-legitimation måste det kunna uppställas ett krav på aktsamhet kring användandet, även för konsumenter. Ett aktsamhetskrav, vilket även bör ge ledning för den aktuella situationen uppställas gentemot en innehavare av en e-legitimation kan utläsas i 5 kap. 6 § lagen (2010:751) om betaltjänster, där det följer att en betaltjänstanvändare är skyldig att skydda de personliga behörighetsfunktioner som är knutna till ett betalningsinstrument. Åsidosätts denna skyldighet genom grov oaktsamhet ansvarar kontohavaren enligt 5 a kap. 3 § ovannämnd lag för transaktionsbeloppet. En användare måste alltid anses skyldig att agera varsamt med personliga koder och liknande, och med hänsyn till de omfattande möjligheter en e-legitimation medför bör aktsamhetskravet vara

förhållandevis högt. Med både e-legitimation och kod kan innehavarens identitet samt elektroniska signatur åstadkommas i många typer av rättsliga sammanhang.

- 3.4 Utgångspunkten att en elektronisk underskrift med e-legitimation endast kan skapas av den som har tillgång till den personliga och hemliga koden är ägnad att skapa en tillit hos mottagaren - den förlitande parten - med innebörden att han eller hon ska kunna utgå från att en elektronisk handling kommer från den vars elektroniska underskrift har använts vid undertecknandet (se NJA 2017 s. 1105 p.19). För det fall att mottagaren inte de facto kan förlita sig på att den vars underskrift använts kommer att vara ansvarig för företagens rättshandling, skulle det kunna tolkas som att det utgör öppet mål för otillbörliga upplägg som skulle kunna utnyttjas vid bedrägerier.
- 3.5 Betydelsen av e-legitimationer i avtalsrättsliga sammanhang kan rimligen antas endast komma att öka, och det är av högsta relevans att rättsläget är klart avseende dylika situationer där en närstående tillåtas disponera över en e-legitimation men sedan använt den i annat än avsett syfte. Det är därför av vikt för rättstillämpningen att målet prövas av högre rätt.

Bevisning

Samma bevisning som i tingsrätten åberopas, det vill säga i enlighet med nedan.

Låneavtal jämte allmänna villkor – till styrkande av att den dåvarande sambon har upptagit ett lån om angivet belopp i motpartens namn, skäligheten i yrkat belopp, till styrkande av skäligheten i yrkad ränta samt avgifter.

Rekommenderad uppsägning – till styrkande av att lånet har sagts upp till betalning samt till styrkande av yrkat belopp i första och andra hand.

Av svaranden ingivna kontoutdrag – till styrkande av att SEAB har utbetalat 20 000 kronor till motpartens konto och därmed till styrkande av skäligheten i yrkade belopp i första och

andra hand alternativt återopas kontoutdragen till styrkande av att åtminstone 3 900 kronor har kommit motparten till godo.

Målets handläggning

Klaganden bedömer att målet är väl lämpat att avgöras på handlingarna.

Dag och plats som ovan

Martina Carlsson